

177 . Băiceni | Comuna: Cucuteni | Județ: Iași | Punct: platoul Laiu [Cetățuie] | Anul: 2021

Anul: 2021

Cod RAN: 96682.02

Perioade: Preistorie

Epoci: Eneolitic

Tipuri sit: locuire

Autori: Felix Adrian Tencariu, Andrei Asăndulesei, Radu-Ștefan Balaure, Vasile Cotiugă, Casandra Brașoveanu, Ana Drob, Radu Brunchi, Maria Cristina Ciobanu, George Bodi

Instituții: Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Institutul de Arheologie, Iași

Nr. autorizatie: 139

Data autorizatiei: 2021-03-18

Raportul de cercetare de la Cucuteni, com. Băiceni, jud. Iași Punct: platoul Laiu [Cetățuie]

Raport

Scanarea magnetometrică și sondajele arheologice de evaluare efectuate în ultimii ani (2017, 2020, 2021) pe platoul Laiu, în apropierea stațiunii eponime au demonstrat fără echivoc că locuirea cucuteniană din această zonă este prelungirea organică a Cetățuiei, amplasată la vest de promontoriul cercetat de-a lungul a peste 130 de ani. Prin urmare, pentru a evita orice confuzie, vom atribui descoperirile din campaniile recente așezării Cucuteni-Cetățuie.

Situl eponim al culturii Cucuteni se află la intersecția dintre Podișul Sucevei și Câmpia Moldovei, la nivelul depresiunii Dealul Mare Hârlău, pe un platou structural suspendat față de văile care îl înconjoară, numit Broscăria-Laiu. Mai exact, este amplasat pe un promontoriu (martor de eroziune), mărginit pe trei laturi de pante râpoase și continuă spre vest în prelungirea acestuia (Fig. 1).

Situl eponim al culturii Cucuteni a fost descoperit în anul 1884, de către Theodor Burada, în urma unei informații primite în legătură cu unele vestigii, ce par a fi vechi, găsite în timpul săpării la o carieră de piatră la Cucuteni. Stopate în 1896, săpăturile de la Cucuteni se reiau în 1909 și în 1910, datorită interesului arheologului german Hubert Schmidt pentru această civilizație. După o perioadă în care săpăturile de la Cucuteni au stagnat, din nou, mai exact după o jumătate de secol, ele reîncep sub egida Universității ieșene, sub supravegherea lui Mircea Petrescu-Dâmbovița (responsabil) și a lui Marin Dinu (responsabil adjunct), în colaborare cu alți cunoscuți arheologi ai perioadei.

După o altă jumătate de secol în care nu s-au mai întreprins săpături de mare amploare la renumita stațiunea eponimă a culturii Cucuteni, ele reîncep tot sub egida Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, la inițiativa arheologilor Centrului Arheoinvest și ai Facultății de Istorie. În anul 2017 s-au demarat periegeze și prospecțiuni non-invasive, ce au avut ca scop confirmarea sau infirmarea unei ipoteze ce privea extinderea locuirii spre sud-vest, după cel de-al doilea șanț de apărare. Prospecțiunile magnetometrice care s-au realizat pe o suprafață de două hectare, au demonstrat o extindere a locuirii de pe Cetățuie sub forma a cel puțin două șiruri de locuințe, delimitate la vest de două șanțuri sub forma unui arc de cerc. Șirurile sunt distanțate între ele, fapt ce poate sugera prezența unor căi de acces către zona apărată natural dinspre vârful promontoriului. În urma analizării hărții magnetometrice, s-a realizat și un mic sondaj pe o anomalie ce părea a fi o locuință. Ipoteza inițială a fost confirmată. În urma demontării pereților distruși ai locuinței s-a ajuns pe nivelul unei complex considerat vatră, posibil de formă rectangulară, ce avea în zona ei greutate și materiale ceramice (Fig. 2). În urma recoltării unei părți din material, complexul a fost conservat și închis pentru o viitoare săpătură mai amplă.

Vara anului 2021 a făcut posibil ca această locuință, sondată în 2017, să fie supusă unei săpături sistematice adecvate. A fost cercetată o secțiune, extinderea sondajului menționat anterior, menită să cuprindă întreaga anomalie magnetică, identificată ca o locuință Cucuteni B1. Este vorba despre o locuință de dimensiuni medii (aprox. 8 metri lungime x 5.50 metri lățime) (Fig. 3). Pentru că nu au fost găsite gropi de pari sau șanțuri de fundație, se poate presupune că această locuință a fost construită pe tălpi de lemn, în care s-au înfipt furcile și montanții pereților pe care se împleteau ulterior nuiile.

În urma demontării pereților, nu au fost identificate structuri pentru o posibilă compartimentare a locuinței (un perete interior), dar au fost identificate componente ale unui posibil etaj sau un pod mansardat. Ipoteza este susținută de unele descoperiri din teren. Pe câteva porțiuni s-a identificat un strat de lut cu nisip, subțire, ars la galben-roșiatic, cu aspect mozaicat (Fig. 4). Absența unei vetre îngreunează interpretarea, deoarece prezența unei instalații de foc amenajate pe nivelul antic de călcare ar fi înclinat balanța în favoarea unui etaj în sens propriu, unde podeaua parterului este dată de solul antic, fără amenajări, iar podina subțire reprezintă pardoseala etajului, iar o vatră amenajată pe podina suspendată ar fi fost un argument pentru existența unei podini lutuite, suspendată la înălțime mică (pe piloni), cu acces la spațiul de dedesubt (pe nivelul de călcare), utilizat pentru depozitare. O posibilă explicație pentru absența vetrei (greu de susținut cu argumente solide) ar putea fi oferită de prezența unui deranjament consistent în zona colțului de NV al locuinței. Este vorba despre o groapă, cvasi-circulară în plan, cu pereții ușor rotunjiți.

Pe laturile de vest și nord ale locuinței, amplasate în jurul aceleiași gropi, se afla o concentrare masivă de vase întregibile, mai ales de dimensiuni medii și mari (amfore, cratere) (Fig. 5). În umplutura acesteia acestei gropi s-a găsit o mare cantitate de ceramică provenind din locuință. În apropiere, spre colțul de NE al locuinței, lângă și parțial dedesubtul unei porțiuni mai mari de podină, (a etajului?) au fost descoperite fragmente de la o cutie de lut, pe alocuri puternic arsă secundar. Parțial printre aceste resturi de cutie și mai ales în continuarea ei spre est s-a descoperit un număr impresionant de greutate de lut (70) pentru războiul de țesut, majoritatea întregi, iar câteva fragmentare (Fig. 6).

În privința ceramicii se remarcă cvasi-absența picturii, marea majoritate a fragmentelor ceramice fiind corodate din cauza acidității solului, pierzând angoba pe care era aplicată pictura (Fig. 7). Plastica de lut, puțin numeroasă, constă în cinci fragmente de figurine antropomorfe, trei fragmente de figurine zoomorfe și câteva fragmente mai mici, greu de identificat. Materia primă este silexul, majoritatea descoperirilor fiind deșeuri și așchieri de unelte; există totuși și un număr important de produse retușate, precum lame, gratoare, vârfuri, vârfuri de săgeată etc. Uneltele din piatră șlefuită, puține ca număr și fragmentare, sunt atât piese cu tăiș (topoare și dălți), cât și piese utilizate pentru abraziune/lovire (frecătoare, percutoare, șlefuitoare). Industria materiilor dure animale este foarte slab reprezentată, de altfel toate resturile osteologice fiind afectate grav de aciditatea solului.

Informații suplimentare online

[Raportul 6828 din cronică.cimec.ro](https://cimec.ro/raportul-6828-din-cronica-cimec-ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](https://cimec.ro/localizare-pe-harta-folosind-mapservet-cimec-ro)
